

7 ΗΜΕΡΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

22 Μαρτίου 2024, Τεύχος 498

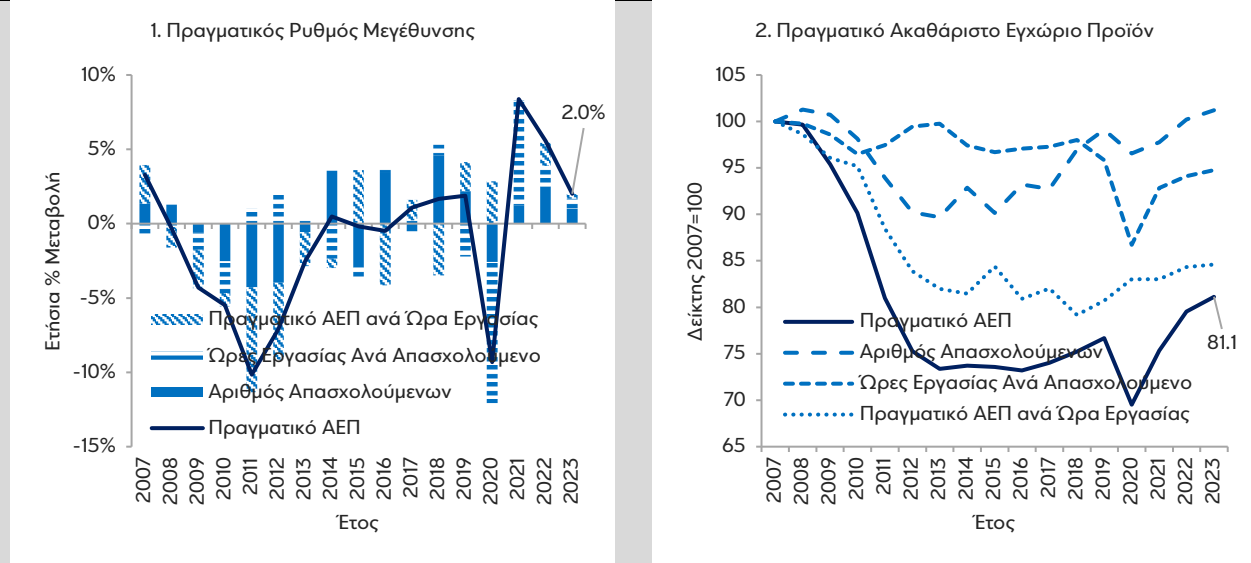
Απασχόληση και ώρες εργασίας ανά απασχολούμενο στήριξαν την ανάπτυξη το 2023 - χαμηλότερη η συμβολή της παραγωγικότητας της εργασίας

Χρησιμοποιώντας τα στοιχεία των ετήσιων εθνικών λογαριασμών της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ), στο παρόν τεύχος του δελτίου 7 Ημέρες Οικονομία παρουσιάζουμε και αναλύουμε τη συμμετοχή της απασχόλησης, των ωρών εργασίας ανά απασχολούμενο και της παραγωγικότητας της εργασίας στον πραγματικό ρυθμό μεγέθυνσης της Ελλάδας το 2023. Επιπρόσθετα, παραθέτουμε την εξέλιξη των εν λόγω μεγεθών από την κρίση χρέους μέχρι σήμερα. Ως πλαίσιο ανάλυσης χρησιμοποιούμε την ταυτότητα που ακολουθεί:

$$Y_t \equiv E_t * (H_t / E_t) * (Y_t / H_t) \quad (1)$$

όπου Y_t το πραγματικό Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ), E_t ο αριθμός των απασχολούμενων και H_t οι συνολικές ώρες εργασίας την περίοδο t . Αποδεικνύεται, ότι οι συνιστώσες της απασχόλησης και των ωρών εργασίας ανά απασχολούμενο είχαν τη μεγαλύτερη συνεισφορά στην αύξηση του πραγματικού ΑΕΠ στην Ελλάδα κατά 2,0% το 2023, ενώ ακολούθησε με σχετικά χαμηλή θετική συμβολή η συνιστώσα της παραγωγικότητας της εργασίας (βλέπε Σχήμα 1.1). Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι η απόκλιση του πραγματικού ΑΕΠ στην Ελλάδα κατά -18,9% σε σύγκριση με τα προ κρίσης χρέους επίπεδα (2023 vs 2007) αντανακλάται κυρίως στην αντίστοιχη απόκλιση της παραγωγικότητας της εργασίας κατά -15,4% (βλέπε Σχήμα 1.2).

Σχήμα 1: Ελλάδα – Πραγματικό Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ), Αριθμός Απασχολούμενων, Ώρες Εργασίας Ανά Απασχολούμενο και Πραγματικό ΑΕΠ ανά Ώρα Εργασίας, Στοιχεία Εθνικών Λογαριασμών

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Eurostat, Eurobank Research.

Συγγραφείς

Στυλιανός Γ. Γώγος
 Ερευνητής Οικονομολόγος, PhD
sgogos@eurobank.gr

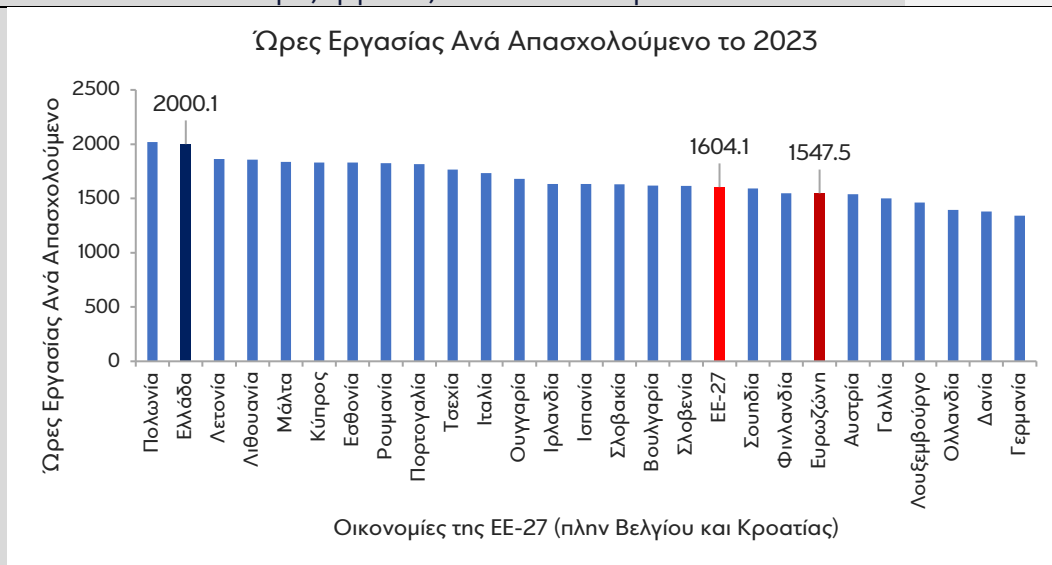
- Συνολικές Ώρες Εργασίας

Σύμφωνα με τα στοιχεία των ετήσιων εθνικών λογαριασμών, οι συνολικές ώρες εργασίας στην ελληνική οικονομία το 2023 διαμορφώθηκαν σε 9,7 δισεκ., εκ των οποίων το 68,7% προήλθε από τη συνιστώσα της εξαρτημένης εργασίας (employees) και το υπόλοιπο 31,3% από τους αυτοαπασχολούμενους (self-employed). Στην Ευρωζώνη οι αντίστοιχες ώρες εργασίας ανήλθαν σε 261,1 δισεκ., με το μερίδιο των απασχολούμενων εξαρτημένης εργασίας να διαμορφώνεται στο 82,1% -αρκετά υψηλότερα σε σύγκριση με την Ελλάδα- και το αντίστοιχο των αυτοαπασχολούμενων στο 17,9%.

Σε σύγκριση με το 2022 οι συνολικές ώρες εργασίας στην ελληνική οικονομία αυξήθηκαν κατά 1,7% (1,3% στην Ευρωζώνη), συνεισφέροντας, βάσει του πλαισίου ανάλυσης της εξίσωσης (1), 1,7 ποσοστιαίες μονάδες στον πραγματικό ρυθμό μεγέθυνσης το 2023. Αυτό το αποτέλεσμα αντανακλά: πρώτον, την ενίσχυση των απασχολούμενων κατά 1,0% και δεύτερον, την αύξηση των ωρών εργασίας ανά απασχολούμενο κατά 0,7%. Συνεπώς, όχι μόνο αυξήθηκαν οι απασχολούμενοι στην Ελλάδα το 2023, αλλά κατά μέσο όρο ο καθένας εργάστηκε και περισσότερες ώρες συμβάλλοντας στην ενίσχυση του παραγόμενου προϊόντος της οικονομίας.

Οι ώρες εργασίας ανά απασχολούμενο στην Ελλάδα ανήλθαν στις 2.000,1 το 2023, κατατάσσοντας την ελληνική οικονομία στη δεύτερη θέση ανάμεσα στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης των 27 κρατών μελών (βλέπε Σχήμα 2).¹ Στην πρώτη θέση ήταν η Πολωνία με 2.019,5 ώρες ανά απασχολούμενο και ακολούθησαν: Ελλάδα (2.000,1), Λετονία (1.862,0), Λιθουανία (1.858,4), Μάλτα (1.835,9), Κύπρος (1.830,7), Εσθονία (1.829,6), Ρουμανία (1.825,9), Πορτογαλία (1.814,9), Τσεχία (1.765,8), Ιταλία (1.734,4), Ουγγαρία (1.679,2), Ιρλανδία (1.632,8), Ισπανία (1.632,3), Σλοβακία (1.630,9), Βουλγαρία (1.617,7), Σλοβενία (1.616,1), ΕΕ-27 (1.604,1), Σουηδία (1.591,5), Φινλανδία (1.548,3), Ευρωζώνη (1.547,5), Αυστρία (1.540,5), Γαλλία (1.500,2), Λουξεμβούργο (1.462,2), Ολλανδία (1.396,0), Δανία (1.380,2) και Γερμανία (1.342,4).

Σχήμα 2: Ελλάδα και ΕΕ-27 – Ώρες Εργασίας Ανά Απασχολούμενο το 2023

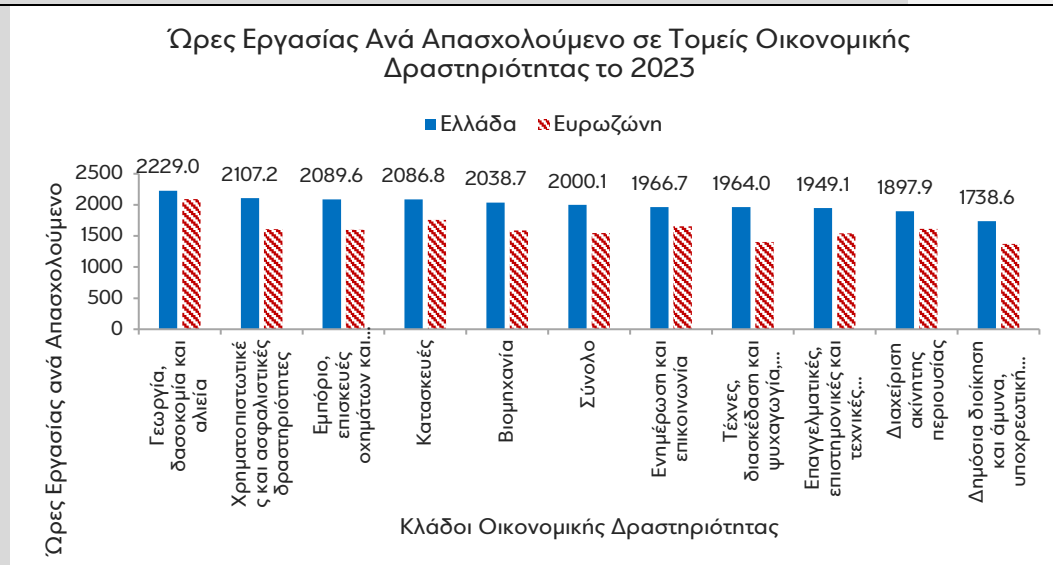

Πηγή: Eurostat, Eurobank Research.

¹ Εξαιρώντας το Βέλγιο και την Κροατία λόγω μη διαθεσιμότητας στοιχείων για το 2023.

Στους επί μέρους τομείς οικονομικής δραστηριότητας, οι απασχολούμενοι που εργάστηκαν τις περισσότερες ώρες το 2023 ήταν αυτοί στον τομέα της γεωργίας, δασοκομίας και αλιείας (2.229,0 έναντι 2.093,9 στην Ευρωζώνη, βλέπε Σχήμα 3) και ακολούθησαν: χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες (2.107,2 έναντι 1.608,6 στην Ευρωζώνη), εμπόριο, επισκευές οχημάτων και μοτοσυκλετών, μεταφορά και αποθήκευση, υπηρεσίες παροχής καταλύματος και εστίασης (2.089,6 έναντι 1.598,6 στην Ευρωζώνη), κατασκευές (2.086,8 έναντι 1.759,4 στην Ευρωζώνη), βιομηχανία (2.038,7 έναντι 1.587,4 στην Ευρωζώνη), σύνολο κλάδων (2.000,1 έναντι 1.547,5 στην Ευρωζώνη), ενημέρωση και επικοινωνία (1.966,7 έναντι 1.653,3 στην Ευρωζώνη), τέχνες, διασκέδαση και ψυχαγωγία, επισκευές ειδών νοικοκυριού και άλλες υπηρεσίες (1.964,0 έναντι 1.404,2 στην Ευρωζώνη), επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες, διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες (1.949,1 έναντι 1.544,3 στην Ευρωζώνη), διαχείριση ακίνητης περιουσίας (1.897,9 έναντι 1.612,7 στην Ευρωζώνη) και δημόσια διοίκηση και άμυνα, υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση, εκπαίδευση, δραστηριότητες σχετικές με την ανθρώπινη υγεία και την κοινωνική μέριμνα (1.738,6 έναντι 1.374,4 στην Ευρωζώνη).

Σχήμα 3: Ελλάδα και Ευρωζώνη – Ώρες Εργασίας Ανά Απασχολούμενο σε Τομείς Οικονομικής Δραστηριότητας το 2023

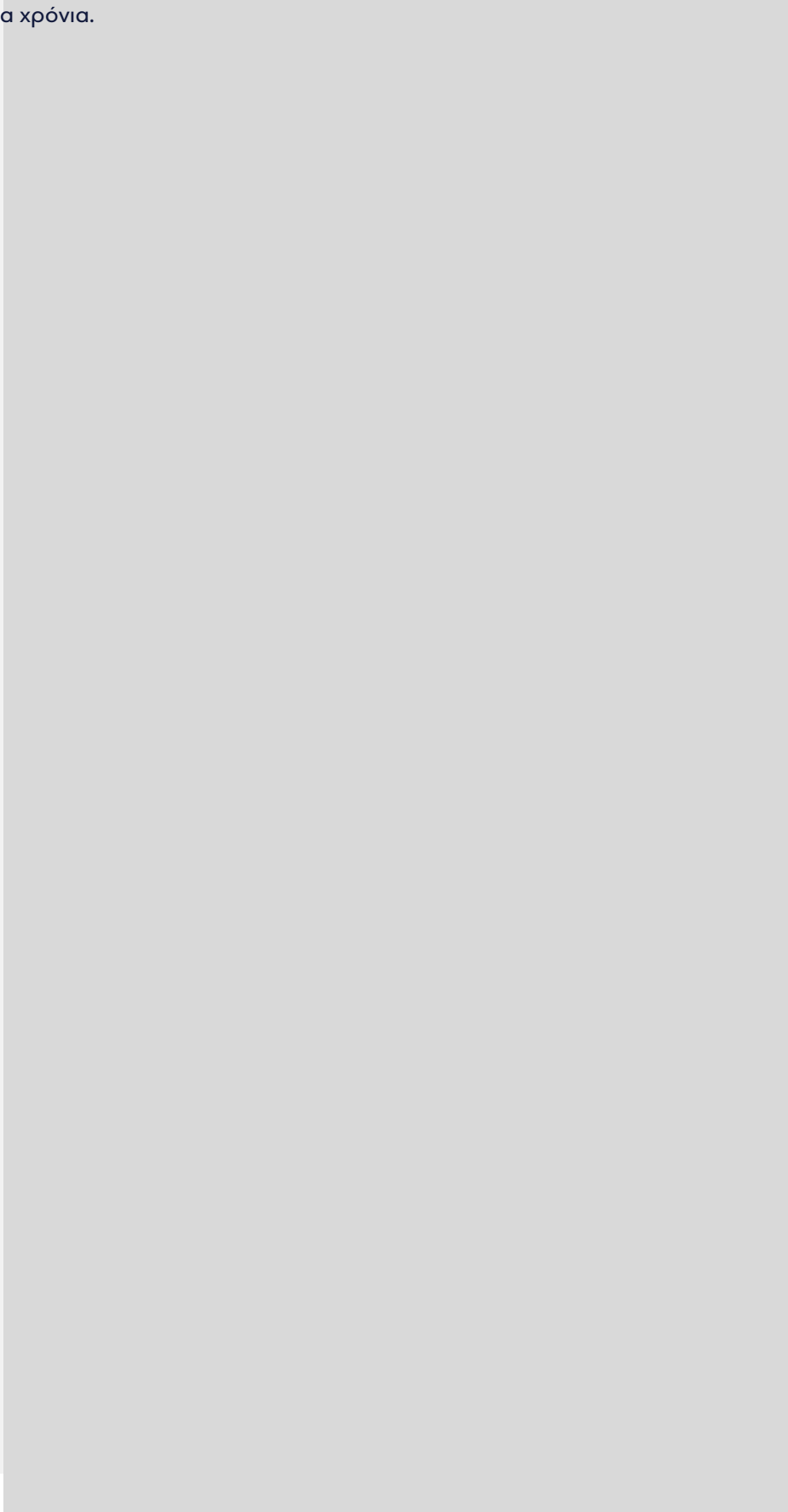

Πηγή: Eurostat, Eurobank Research.

- **Πραγματικό ΑΕΠ ανά Ώρα Εργασίας**

Η αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας -μεταβλητή που υπολογίζεται ως ο λόγος του πραγματικού ΑΕΠ ανά ώρα εργασίας- επιβραδύνθηκε από 1,6% το 2022 στο 0,3% το 2023. Η παραγωγικότητα της εργασίας στην Ελλάδα ναι μεν παρουσιάζει ανάκαμψη τα 5 τελευταία χρόνια (2019-2023 μέση ετήσια αύξηση 1,3%), ωστόσο παραμένει σε ένα επίπεδο χαμηλότερο κατά 15,4% σε σύγκριση με το 2007. Αντιθέτως, η απασχόληση το 2023 ξεπέρασε τα προ κρίσης χρέους επίπεδα κατά 1,2%, ενώ οι ώρες εργασίας ανά απασχολούμενο υπολείπονταν κατά 5,3%. Ως εκ τούτου, βάσει των στοιχείων των εθνικών λογαριασμών, η μείωση της παραγωγικότητας της εργασίας, δηλαδή η μείωση του βαθμού αποτελεσματικότητας στη χρήση του παραγωγικού συντελεστή της εργασίας, αποτελεί τον βασικό παράγοντα για την απόκλιση του πραγματικού ΑΕΠ στην Ελλάδα κατά -18,9% σε σύγκριση με τα προ κρίσης χρέους επίπεδα. Η μεγάλη συρρίκνωση των επενδύσεων παγίων στην

ελληνική οικονομία από το 2008 μέχρι σήμερα και η συνεπακόλουθη σταδιακή συρρίκνωση του κεφαλαιουχικού εξοπλισμού ερμηνεύουν σε έναν βαθμό το παραπάνω αποτέλεσμα. Η εισαγωγή των νέων τεχνολογιών στην παραγωγική διαδικασία παράλληλα με την ενίσχυση του ανθρώπινου κεφαλαίου δύνανται να συμβάλλουν αποφασιστικά στην αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας τα επόμενα χρόνια.

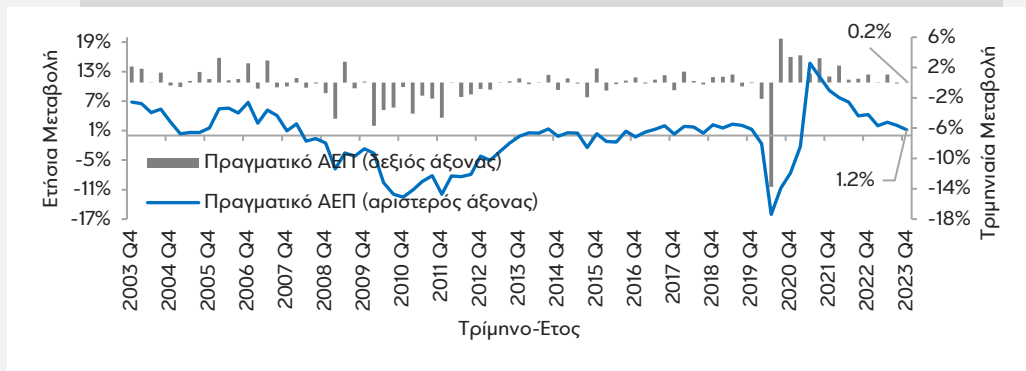

Πίνακας Α1: Βασικά Μακροοικονομικά Μεγέθη της Ελληνικής Οικονομίας

Πραγματικό Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (εποχικά διορθωμένα στοιχεία)

Το 4^ο τρίμηνο 2023 η ετήσια μεταβολή του πραγματικού ΑΕΠ ήταν +1,2% YoY (+2,1% YoY το Q3 2023 και +4,3% YoY το Q4 2022) και η αντίστοιχη τριμηνιαία μεταβολή ήταν +0,2% QoQ (-0,1% QoQ το Q3 2023 και +1,1% QoQ το Q3 2022)

Προβλέψεις για το σύνολο του έτους – Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Νοε-2023: 2024 2,3%, 2025 2,2%

ΑΕΠ (% YoY, % QoQ)

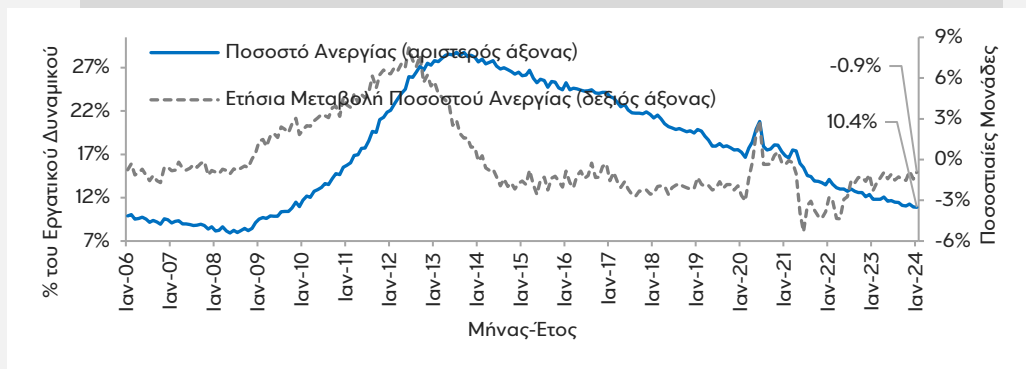
Περίοδος: Q4 2003–Q4 2023
 Στοιχεία: τριμηνιαία
 Μέσος Όρος: -0,3%
 Διάμεσος: +0,6%
 Μέγιστο: +14,7% (Q2 2021)
 Ελάχιστο: -16,0% (Q2 2020)

Δημοσίευση: 7/3/2023 (προσωρινά στοιχεία)
 Επόμενη: 7/6/2023

Ποσοστό Ανεργίας (εποχικά διορθωμένα στοιχεία)

Τον Ιανουάριο 2024 το ποσοστό ανεργίας διαμορφώθηκε στο 10,4% (10,4% τον Δεκέμβριο 2023 και 11,3% τον Ιανουάριο 2023) και το αντίστοιχο μέσο ετήσιο μέγεθος (μέσος όρος 12 μηνών) ήταν στο 10,9% (11,0% τον Δεκέμβριο 2023 και 12,2% τον Ιανουάριο 2023)

Προβλέψεις για το σύνολο του έτους – Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Νοε-2023: 2024 10,7%, 2025 9,9%

Ποσοστό Ανεργίας (%)

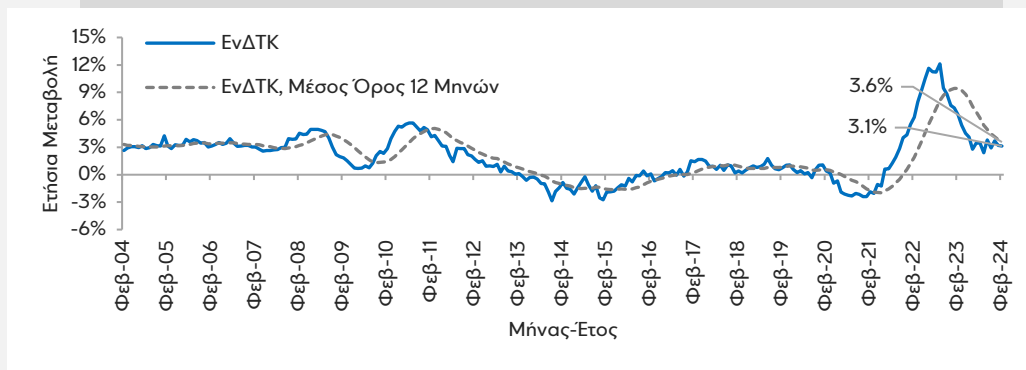
Περίοδος: 1/2006-1/2024
 Στοιχεία: μηνιαία
 Μέσος Όρος: 17,2%
 Διάμεσος: 17,2%
 Μέγιστο: 28,3% (11/2013)
 Ελάχιστο: 7,4% (5/2008)

ΑΑ = αριστερός άξονας
 ΔΑ = δεξιός άξονας
 ΠΜ = ποσοστ. μοναδ,
 Δημοσίευση: 1/3/2024
 Επομ. δημ.: 1/4/2024

Εναρμονισμένος Δείκτης Τιμών Καταναλωτή

Τον Φεβρουάριο 2024 η ετήσια μεταβολή του ΕνΔΤΚ ήταν +3,1% YoY (+3,2% YoY τον Ιανουάριο 2024 και +6,5% YoY τον Φεβρουάριο 2023)) και η αντίστοιχη μέση ετήσια μεταβολή (μέσος όρος 12 μηνών) ήταν 3,6% YoY (3,8% YoY τον Ιανουάριο 2024 και 9,4% YoY τον Φεβρουάριο 2023)

Προβλέψεις για το σύνολο του έτους – Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Νοε-2023: 2024 2,8%, 2025 2,1%

ΕνΔΤΚ (% YoY)

Περίοδος: 1/2004-1/2024
 Στοιχεία: μηνιαία
 Μέσος Όρος: +2,0%
 Διάμεσος: +1,6%
 Μέγιστο: +12,1% (9/2022)
 Ελάχιστο: -2,9% (11/2013)

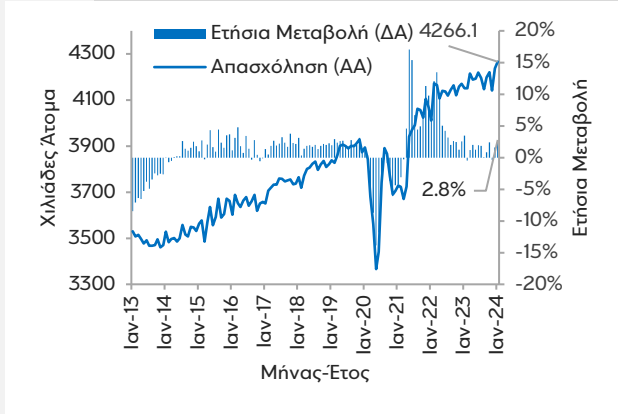
Δημοσίευση: 8/3/2024
 Επομ. δημ.: 10/4/2024

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), Ευρωπαϊκή Επιτροπή (European Commission), Eurobank Research.

Πίνακας Α2: Δείκτες Οικονομικής Συγκυρίας και Προσδοκιών της Ελληνικής Οικονομίας

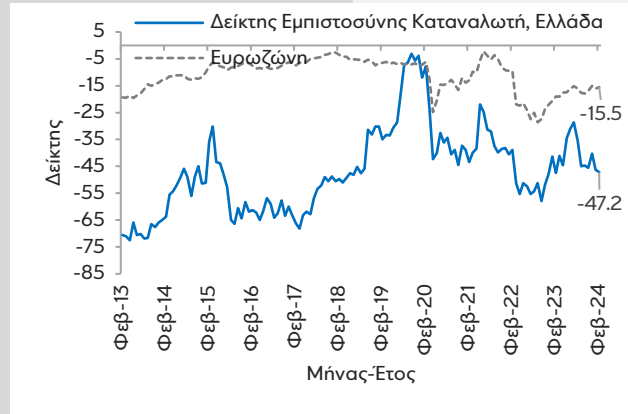
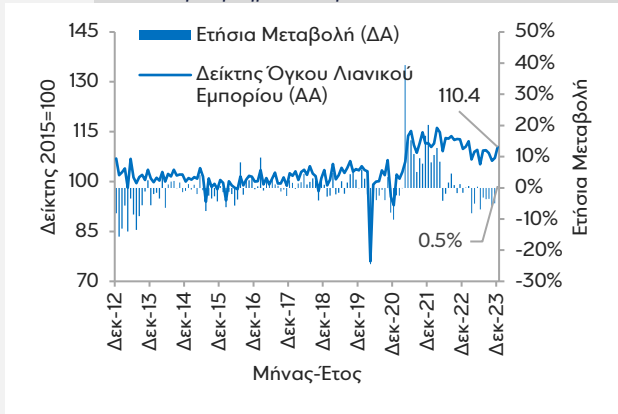
Απασχόληση (σύνολο οικονομίας): +2,8% YoY τον Ιαν-24 από +1,6% YoY τον Δεκ-23, +1,3% YoY την περίοδο Φεβ-23 – Ιαν-24 (12Μ) από +5,2% YoY την περίοδο Φεβ-22 – Ιαν-23 (επόμενη δημοσίευση: 1/4/2024)

Δείκτης Οικονομικού Κλίματος: 104,8 ΜΔ τον Φεβ-24, -2,4 ΜΔ MoM και -2,5 ΜΔ YoY τον Φεβ-24 από +1,4 ΜΔ MoM και +1,5 ΜΔ YoY τον Ιαν-24 (επόμενη δημοσίευση: 27/3/2024)

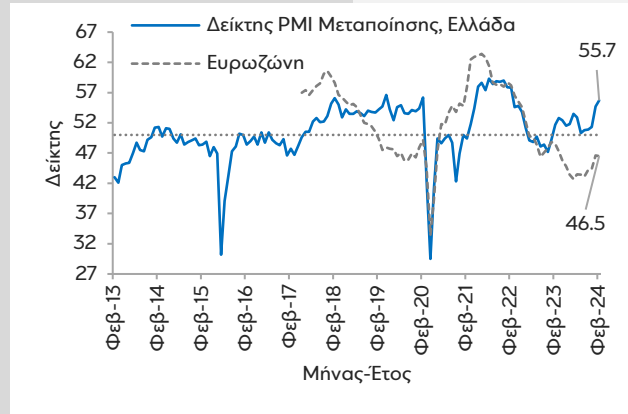
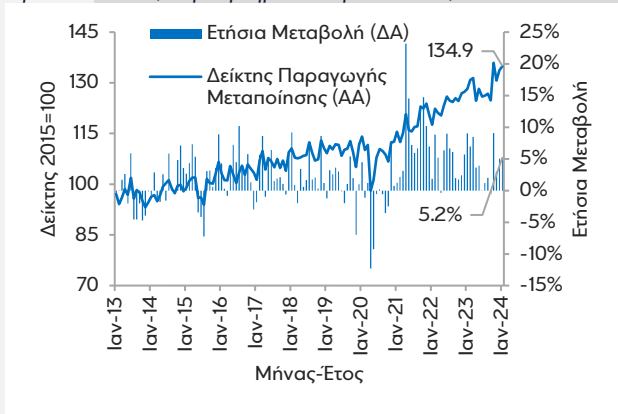
Δείκτης Όγκου Λιανικού Εμπορίου: +3,1% MoM και +0,5% YoY τον Δεκ-23 από +0,8% MoM και -5,0% YoY τον Νοε-23, -3,4% YoY την περίοδο Ιαν-23 – Δεκ-23 (12Μ) από +3,0% YoY την περίοδο Ιαν-22 – Δεκ-22 (επόμενη δημοσίευση: 29/3/2024)

Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτή: -47,2 ΜΔ τον Φεβ-24, -0,9 ΜΔ MoM και +0,2 ΜΔ YoY τον Φεβ-24 από -6,0 ΜΔ MoM και -4,9 ΜΔ YoY τον Ιαν-24 (επόμενη δημοσίευση: 27/3/2024)

Δείκτης Παραγωγής Μεταποίησης: +0,9% MoM και +5,2% YoY τον Ιαν-24 από +2,4% MoM και +5,0% YoY τον Δεκ-23, +4,0% YoY την περίοδο Φεβ-23 – Ιαν-24 (12Μ) από +5,1% YoY την περίοδο Φεβ-22 – Ιαν-23 (επόμενη δημοσίευση: 10/4/2024)

Δείκτης PMI Μεταποίησης: 55,7 ΜΔ τον Φεβ-24, +1,0 ΜΔ MoM και +4,0 ΜΔ YoY τον Φεβ-24 από +3,4 ΜΔ MoM και +5,5 ΜΔ YoY τον Ιαν-24 (επόμενη δημοσίευση: 1/4/2024)

Πηγή: Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (ΙΟΒΕ), S&P Global, Eurobank Research.
 Σημείωση: ως ΜΔ ορίζουμε τις μονάδες δείκτη, ως MoM και YoY τη μηνιαία και την ετήσια μεταβολή αντίστοιχα, και ως ΑΑ και ΔΑ τον αριθμητικό και τον κάθετο άξονα αντίστοιχα.

Ομάδα Ανάλυσης και Έρευνας

Δρ. Τάσος Αναστασάτος | Επικεφαλής Οικονομολόγος Ομίλου Eurobank
tanastasatos@eurobank.gr | + 30 214 40 59 706

Μιχαήλ Βασιλειάδης
 Ερευνητής Οικονομολόγος
mvasileiadis@eurobank.gr
 + 30 214 40 59 709

Δρ. Στυλιανός Γώγος
 Ερευνητής Οικονομολόγος
sgogos@eurobank.gr
 + 30 214 40 63 456

Μαρία Κασόλα
 Ερευνήτρια Οικονομολόγος
mkasola@eurobank.gr
 + 30 210 40 63 453

Marcus Bensasson
 Ερευνητής Οικονομολόγος
mbensasson@eurobank.gr
 + 30 214 40 65 113

Δρ. Κωνσταντίνος Πέππας
 Ερευνητής Οικονομολόγος
kpeppas@eurobank.gr
 + 30 214 40 63 520

Παρασκευή Πετροπούλου
 Ανώτερη Οικονομολόγος
ppetropoulou@eurobank.gr
 + 30 214 40 63 455

Δρ. Θεόδωρος Ράπανος
 Ερευνητής Οικονομολόγος
trapanos@eurobank.gr
 + 30 214 40 59 711

Δρ. Θεόδωρος Σταματίου
 Ανώτερος Οικονομολόγος
tstamatios@eurobank.gr
 + 30 214 40 59 708

Περισσότερες εκδόσεις μας διαθέσιμες στην ηλεκτρονική διεύθυνση που ακολουθεί: <https://www.eurobank.gr/en/group/economic-research>
 Εγγραφείτε ηλεκτρονικά, σε: <https://www.eurobank.gr/el/omilos/oikonomikes-analuseis/forma-ekdilosis-endiiferontos>
 Ακολουθήστε μας στο twitter: https://twitter.com/Eurobank_Group
 Ακολουθήστε μας στο LinkedIn: <https://www.linkedin.com/company/eurobank>

DISCLAIMER

This report has been issued by Eurobank S.A. ("Eurobank") and may not be reproduced in any manner or provided to any other person. Each person that receives a copy by acceptance thereof represents and agrees that it will not distribute or provide it to any other person. This report is not an offer to buy or sell or a solicitation of an offer to buy or sell the securities mentioned herein. Eurobank and others associated with it may have positions in, and may effect transactions in securities of companies mentioned herein and may also perform or seek to perform investment banking services for those companies. The investments discussed in this report may be unsuitable for investors, depending on the specific investment objectives and financial position. The information contained herein is for informative purposes only and has been obtained from sources believed to be reliable but it has not been verified by Eurobank. The opinions expressed herein may not necessarily coincide with those of any member of Eurobank. No representation or warranty (express or implied) is made as to the accuracy, completeness, correctness, timeliness or fairness of the information or opinions herein, all of which are subject to change without notice. No responsibility or liability whatsoever or howsoever arising is accepted in relation to the contents hereof by Eurobank or any of its directors, officers or employees. Any articles, studies, comments etc. reflect solely the views of their author. Any unsigned notes are deemed to have been produced by the editorial team. Any articles, studies, comments etc. that are signed by members of the editorial team express the personal views of their author.

